

Sygn. akt II CSK 244/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J. S. i P. S. - prowadzących działalność gospodarczą pod firmą P. Spółka Cywilna w Ł.

przeciwko T. S. - prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą L. w Ł.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 listopada 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 9 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) oddala wniosek powodów o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwana T. S., prowadząca działalność gospodarczą pod firmą L. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 9 listopada 2015 r. oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 28 stycznia 2015 r., którym zasądzono na rzecz powodów J. i P. S. , prowadzących działalność gospodarczą pod firmą P. s.c. w Ł. kwotę 75 803,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pozwana oparła go na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Co do pierwszej podniosła, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, związane z wykładnią art. 89b ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług sprowadzające się do kwestii, czy wobec zwrotu przez organy skarbowe na rzecz

powodów naliczonego przez nich podatku VAT sąd powinien uwzględnić powództwo w kwocie netto czy też w kwocie brutto. Nieważności postępowania skarżąca upatruje w pozbawieniu jej możliwości obrony jej praw poprzez bezpodstawne przyjęcie, na skutek uwzględnienia zarzutu apelacji, że porozumienie stron z dnia 9 sierpnia 2013 r. nie dotyczyło kwoty zadłużenia, lecz kwoty odsetek „o niższym, aczkolwiek nie nadmiernie, rozmiarze”.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się przez skarżącego na występowanie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), powinno w zasadzie spełniać wymagania stawiane zagadnieniu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób tak ogólny i abstrakcyjny, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wyraźne oznaczenie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do przyczyn wadliwości (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu

(por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska, a w wypadku rozstrzygnięcia zajścia okoliczności uzasadniających jego zmianę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5). Motywacja wskazanej przyczyny w oczywisty sposób nie spełnia tych wymagań. Niezależnie od tego wskazać należy na istnienie wypowiedzi Sądu Najwyższego odnoszących się do kwestii VAT i brak uzasadnionych przyczyn dla odstąpienia od lub modyfikacji zajętego stanowiska. Stanowisko Sądu Apelacyjnego znajduje również wsparcie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r., I CSK 220/13, w którym stwierdzono, że ze względu na odrębność i niezależność norm prawnych kształtujących stosunki cywilnoprawne i stosunki podatkowe, skutki zdarzeń będących następstwem działania prawacywilnego, podlegają na gruncie prawa podatkowego ocenie wyłącznie w oparciu o przepisy tego prawa i istniejące w nim instytucje prawne, niezależnie od tego jak można je zakwalifikować na płaszczyźnie prawa cywilnego. Pozwanej przysługują stosowne instrumenty w postępowaniu administracyjnym.

Chybiona jest przyczyna oznaczona jako nieważność postępowania. Pojęcie to ma charakter normatywny i oznacza kwalifikowane naruszenie prawa procesowego polegające na braku pozytywnych lub wystąpieniu negatywnych przesłanek procesowych. Musi się mieścić w katalogu wskazanym w art. 379 k.p.c. Zgodnie ze utrwalonym stanowiskiem judykatury brak możliwości obrony swoich praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, a więc strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części zatem znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań. Ponadto chodzi o takiego rodzaju uchybienia, którego skutków nie dało się usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji (por. wyrok z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSP 1975, z. 3, poz. 66; postanowienie z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. - wkł. 1999, nr 5, poz. 41; wyrok z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00). Nie jest pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw pominięcie

jej wniosku dowodowego albo zajęcie co do kwestii objętej merytorycznym rozstrzygnięciem niekorzystnego dla niej stanowiska, jeżeli mogła się do niego odnieść. Dla uzasadnienia zarzutu nieważności skarżąca przedstawiła argumentację stanowiącą polemikę w tym z ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sądy *meriti*, co nie tylko nie wyczerpuje wskazanej przesłanki nieważności postępowania, ale również jest niedopuszczalne na mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. *a contrario* odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o zasadę słuszności uwzględniając okoliczności sprawy, w tym charakter dochodzonego roszczenia, sytuację majątkową i dochody pozwanej (art. 102 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).